

Pranešimas spaudai
Liuksemburgas, 2021 m. rugsėjo 28 d.

ES politika nepajėgiama užtikrinti, kad ūkininkai neeikvotų vandens

ES politika nepajėgiama užtikrinti, kad ūkininkai tausiai naudotų vandenį, teigiama šiandien Europos Audito Rūmų paskelbtoje specialioje ataskaitoje. Žemės ūkio poveikis vandens ištekliams yra didelis ir neginčijamas. Tačiau ūkininkams taikoma per daug ES vandens politikos išimčių, kurios varžo pastangas užtikrinti tinkamą vandens naudojimą. Be to, įgyvendinant ES žemės ūkio politiką skatinamas ir pernelyg dažnai remiamas didesnis, o ne efektyvesnis vandens naudojimas.

Ūkininkai sunaudoja daug gėlo vandens: žemės ūkiui tenka ketvirtadalis viso ES paimamo vandens. Žemės ūkio veikla daro poveikį ir vandens kokybei (pavyzdžiui, dėl taršos, susidarancios naudojant trąšas ar pesticidus), ir jo kiekiui. Dabartinis ES vandens išteklių valdymo metodas nustatytas 2000 m. Vandens pagrindų direktyvoje. Joje nustatyta tausaus vandens naudojimo politika. Iškeltas tikslas pasiekti gerą visų ES vandens telkinių kiekybinę būklę. Siekiant, kad vanduo būtų naudojamas tausiai, svarbus vaidmuo tenka ir bendrai žemės ūkio politikai (BŽŪP). Pagal BŽŪP siūlomos priemonės, kurios gali padėti sumažinti pavojų vandens ištekliams, pavyzdžiui, išmokos susiejamos su ekologiškesniu ūkininkavimu ir finansuojama efektyvesnė drėkinimo infrastruktūra.

„Vanduo yra ribotas išteklius ir ES žemės ūkio ateitis labai priklauso nuo to, ar ūkininkai jį naudos efektyviai ir tausiai, – teigė už ataskaitą atsakinga Europos Audito Rūmų narė Joëlle Elvinger. – Vis dėlto įgyvendinant ES politiką iki šiol nepavyko pakankamai sumažinti žemės ūkio poveikio vandens ištekliams.“

Vandens pagrindų direktyvoje numatytos apsaugos nuo netausaus vandens naudojimo priemonės. Tačiau valstybės narės žemės ūkiui taiko daug išimčių, suteikiančių teisę imti vandenį. Auditoriai nustatė, kad šios išimtys ūkininkams dosniai teikiamos ir apima regionus, kuriuose yra vandens stygius. Be to, kai kurios nacionalinės institucijos, nustačiusios neteisėto

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pagrindines mintis. Visa ataskaita pateikta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

vandens naudojimo atvejus, retai taiko sankcijas. Vandens pagrindų direktyvoje reikalaujama, kad valstybės narės laikytųsi principo „teršėjas moka“. Tačiau žemės ūkyje naudojamas vanduo tebėra pigesnis, o daugelyje valstybių narių vis dar nėra padengiamos sąnaudos už vandens paslaugas žemės ūkyje, kaip yra kituose sektoriuose. Auditoriai pažymi, kad ūkininkai dažnai moka ne už faktiškai sunaudotą vandens kiekį.

Pagal BŽŪP, ES parama ūkininkams iš esmės nepriklauso nuo to, ar laikomasi įsipareigojimų, kuriais skatinama efektyviai naudoti vandenį. Kai kuriomis išmokomis remiamos daug vandens naudojančios kultūros, pavyzdžiui, ryžiai, riešutai, vaisiai ir daržovės, nenustatant geografinių apribojimų. Tai reiškia, kad parama teikiama ir vietovėms, kuriose yra vandens stygius. Auditoriai atkreipia dėmesį į tai, kad BŽŪP kompleksinės paramos mechanizmas (t. y. kai išmokos priklauso nuo tam tikrų aplinkosaugos įsipareigojimų) beveik neturi jokio poveikio. Reikalavimai nėra taikomi visiems ūkininkams ir, kad ir kaip būtų, valstybės narės nevykdo pakankamos kontrolės ir tinkamų patikrų, kad realiai atgrasytų nuo netausaus vandens naudojimo.

Be tiesioginių išmokų, pagal BŽŪP taip pat finansuojamos ūkininkų investicijos arba ūkininkavimo praktika, pavyzdžiui, drėgmės sulaikymo priemonės. Tai gali turėti teigiamą poveikį vandens naudojimui. Tačiau ūkininkai retai pasinaudoja tokia galimybe, o kaimo plėtros programomis retai remiama pakartotinio vandens naudojimo infrastruktūra. Modernizavus esamas drėkinimo sistemas ne visada galima sutaupyti vandens, nes sutaupytas vanduo gali būti panaudotas kitam tikslui – daugiau vandens naudojančioms kultūroms ar didesniam plotui drėkinti. Be to, įrengus naują infrastruktūrą, kuria išplečiamas drėkinamas plotas, tikėtina, padidės neigiamas poveikis gėlo vandens ištekliams. Anot auditorių, apskritai paėmus, akivaizdu, kad ES finansavo ūkius ir projektus, kurie menkino pastangas tausiai naudoti vandenį.

Bendra informacija

Specialioji ataskaita Nr. 20/2021 „Tausus vandens naudojimas žemės ūkyje: labiau tikėtina, kad BŽŪP lėšomis skatinamas didesnis, o ne efektyvesnis vandens naudojimas“ paskelbta Audito Rūmų interneto svetainėje (eca.europa.eu) 23 ES kalbomis.

Audito Rūmai neseniai paskelbė ataskaitas susijusiomis temomis, pavyzdžiui, dėl [žemės ūkio ir klimato kaitos](#), [biologinės įvairovės žemės ūkio paskirties žemėje](#), [pesticidų naudojimo](#) ir [principo „teršėjas moka“](#). Spalio pradžioje jie taip pat paskelbs ataskaitą dėl biologinės įvairovės ES miškuose.

Audito Rūmai savo specialiąsias ataskaitas pristato Europos Parlamentui ir ES Tarybai, taip pat kitoms suinteresuotosioms šalims, kaip antai nacionaliniams parlamentams, pramonės sektoriaus suinteresuotiesiems subjektams ir pilietinės visuomenės atstovams. Didžioji dauguma ataskaitose pateiktų rekomendacijų yra praktiškai įgyvendinamos.

Kontaktai spaudai

Audito Rūmų spaudos tarnyba, press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeais, vincent.bourgeais@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti, claudia.spiti@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 553 547